

حاضر شوند ما بغیال اینک کار ندانند اطلاع داده بودیم که امروز باشد و حال میماند برای روز شنبه ولی روز پنجشنبه بهمان ترتیبی که گفته شد دوائر نظامی خواهند آمد بجهت قسم یاد نمودن (دراین موقع لایحه که از طرف عموم انجمنهای دارالافتاء بعنوان مجلس رسیده بود قرائت شد قریب باین مضمون) خدمت و کلامه مستر دارالشورای ملی عرضه میداریم پنج ماه است که اداره بلدیه دائر شده و با کمال جدو جهد در تکالیف خود اقدامات لازمه نموده معذرتا حال نتیجه بروز نکرده لهذا اهالی طهران معض عدم بروز نتیجه بصادری آمده و انجمن بلدیه هم ناچار نمایندگان از هر انجمنی دعوت کرده و شرحی از مواضعی که داشتند اظهار نمودند بالاخره نمایندگان اینجمنها چنین صلاح دانستند که یک کمیسیون در هر جا که مجلس مقدس مصلحت بدانند مر کب از کلاهی معتد و نمایندگان انجمنها و از کلاهی خود انجمن بلدیه با حضور وزیر داخله تشکیل یابد که در خصوص رفع موانع و پیشرفت امور انجمن مذکور مذاکره نمایند حال آنچه امر مجلس مقدس است اطلاع شود که از آن فرار در انتظار نمایند .

وکیل التجار - از زمانیکه اداره بلدیه تاسیس شده چند مجلس با اعضاء آن در اینجا صحت شده که بنده هم بودم ولی آنها بطور غیر عادی شروع بکار کرده اند و خواستند مثل ممالک متدنه کار کنند این بود که کارها پیشرفت نکرد این مبلغی که برای اداره بلدیه معین شده بود فقط برای مواجب مستخدمین کفایت میکرد و عقیده بنده اینست که اداره بلدیه بتدریج شروع بکار نمایند و باندازه دخلی که دارند کار پیدا کرده ترتیب الهم قالا هم پیش بیندازند که کار پیشرفت حاصل نمایند نه اینکه اداره مسفلی که مبالغه خرج لازم داشته باشد دایر نمایند بدو باید یک اداره مختصری باندازه دخلی که دارند تاسیس سازند تا کم کم اهل مملکت هم بیردختن عوارضات بلدیه عادی شده آنوقت بکارهای بزرگ شروع نمایند .

سیدالاحکماء - خوبست همانطوریکه انجمنها کمیسیون خواسته اند تشکیل شود و در این کار رسیدگی نمایند و پیش از این لازم بمذاکرات نیست رئیس - کمیسیون داخله از برای همین قبیل کارها است و حال یک روزی رامین نمایند که نمایندگان انجمن بلدیه باین کمیسیون حاضر شوند و در این کار رسیدگی نمایند و نتیجه را هم به مجلس اطلاع بدهند .

آقای میرزا رضی قلیخان - حصن السلطنه که سالها در خارج تحصیل کرده و داخل نظام مخصوص روسی شده و بعد خواست در دستگا امیراطوری مستخدم شدن تکلیف تبعیت بایشان کرده بودند قبول ننموده بآلمان رفته بود این اوقات برای کمی مغارج طهران آمده و چون از هشتصد تومان مواجعی که داشت در کمیسیون مایه وقت جرح و تعدیل دوست تومان او را کسر کرده اند حال تقریباً سالی یک هزار و پانصد تومان مغارج می خواهد که بآلمان رفته تحصیل خود را تکمیل نماید پس از مراجعت اگر توانست بملت و دولت خدمت نماید باندازه خدمتش بایشان مواجب بدهند .

حال در خصوص این سالم یک هزار و پانصد تومان مغارج مجلس چهارای می دهد .
آقای میرزا محمود - باید این لایحه اول نزد وزیر جنگ و وزیر علوم برود آنها تصویب نموده بعد به مجلس بیاید .

وکیل التجار - اجازه می دهید توضیحاتی بدهم اولاً وزیر امور خارجه از تحصیلات ایشان صبوق هستند و مخصوصاً گفته اند که بآلمان پرورد تحصیلات خود را تکمیل نمایند و نکته دیگر اینکه شصده تومان که از مواجب ایشان ابقاء شده این مبلغ را تقدیم می دارد بشرط اینکه دوسال هر سالی هزار و پانصد تومان باو داده شود که بآلمان رفته و تحصیل خود را کامل نماید اگر پس از مراجعت خدمت نمود که قابل گرفتن حقوق باشد خیلی خوب و الاغلا (در این موقع شروع بقرائت دفاعه دوم لایحه قانونی متوقفات شد پس از قرائت چند ماده و مباحثات زیاد قرار شد که وکلا دقت نظری کرده و در مجلس دیگر تصویب و تصحیح نمایند)

رئیس - آقای سیدالاحکماء در باب اعتبارنامه آقای معتمدالتولیه کاملاً دقت نظر شده یاخیر ؟

سیدالاحکماء - شرایطی که در موقع انتخاب وکیل مقرر است تماماً در مورد ایشان رعایت شده و وقتیکه اعتبارنامه او را در کمیسیون اعتبار نامه آوردند و بدقت ملاحظه شد بملاحظه از اشخاص بی غرض صحیح هم استفسار شد شهادت دادند که انتخاب ایشان بطور صحت و استجماع شرایط واقع شد .

رئیس - مقصود این بود در صورتیکه انتخاب از روی صحت شده و اعتبارنامه هم بطور دقت ملاحظه شد دیگر این قال و قبل برای چیست سرجمای گویم در صورتیکه کسی صحیحاً نیست و کالت انتخاب شده و مجلس او را پذیرفت مخالفت رهیابوی جمعی فایده ندارد مجلس این حرفها را گوش نخواهد داد .

مذاکرات روز شنبه
۲۰ شهر ذی حجه الحرام
مجلس شورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۱۶ آقا میرزا مرضی قلیخان قرائت کردند .

ادیب التجار - تلگرافی از اصفهان رسیده است اجازه میدهد قرائت شود ؟

رئیس - بلی بخوانید .

(تلگراف مزبور قرائت شد از اصفهان)

نمبر ۱۴۸ کلمه ۱۸ - ۱۸ ذی حجه ۱۳۲۵ بتوسط وکلای مکرم و انجمن محترم اصفهان حضور امنای دارالشورای کبری در قفیه ارومی سکوت ملت بملاحظه مذاکرات مجلس و انتظار نتیجه بود نتیجه جز علاج ترسید هیچان عمومی مردم انجمنها انجمن ملی را تعطیل و علاج عاجل یا تمین تکلیف را مستعدی میباشد انقلاب و هیچان فریبی امروز ظاهر است که جلوگیری ممکن نیست اگر صلاح میدانید بشام دول عالم اغطار و بمقتضای آیه هر یفه وان طائفان من المؤمنین انتلا حکم دفاع بشام مسلمین داده شود تمام علما در حکم و امالی در اطاعت باجان و مال حاضرند و اگر ترتیب دیگری در آن امر مهم مقرر فرموده اند اعلام فرمائید ملت مطمئن شود .

(انجمن ملی اصفهان)

حاج علی آقا - کفایتی از انجمن بول رسیده اجازه بفرمائید قرائت شود .
رئیس - چون مفصل است خوبست بفرمائید از ای مجلس دیگر و در جواب تلگراف اصفهان هم باید اظهار تشکر کرد .

آقا شیخ حسین - فرار بود که قانونی انتظارات قرائت شود .

رئیس - یک محظوری بود که آن در کمیسیون تفتیح لوابج رفع شده و گمان این است که دیگر نزد از مجلس بگذرد انشاء الله در مجلس دیگر شهر قرائت میشود و یک مسئله ایست که میخواهم عرض کنم برای مجلس را در آن خصوص بدادم چیست در لزوم تکثیر معارف و مدرسه هیچکس را حرفی نیست البته همه میدانند که مدرسه باعث ترقی ملت است و اینجواریم که بعضا به همراهی و مراقبت وزارت علوم زیاد ترجمه بود ولی یک مدرسه در دو سال قبل از طرف دولت لیکان در اینجا تاسیس شد آن زمان هم بجموزیر معتمد آلان بودم و از دولت آلان قرار شد بجهت تاسیس مدرسه مبلغی بدهند و مبلغی هم دولت ایران بدهد بدهنده رفتم کمیسیون سرحدی و مدرسه هم در اینجا تاسیس شد که یکصد و بیست نفر شاگرد را درس بدهد و البته هر چه مامدارس خود را در اینجا تکمیل نمائیم که اطفال ما بجهت تحصیل بخارجه نروند خیلی بهتر است زیرا که بعضی چیزها است که همه میدانند اما بعضی چیزهای دیگر هم تحصیل میکنند و هر کس هم مدرسه آلمانی را اینجا دیده است میدانند که خیلی منظم و مثل مدارس عالی خارجه است و حال بواسطه ترقی آن مدرسه دولت آلمان میخواهد این مدرسه را ترقی داده یک کلاس عالی تشکیل بدهند در این صورت آن مدرسه برای تحصیل هفتصد نفر شاگرد کافی خواهد بود بطوریکه بعد از دادن تصدیقنامه شاگرد باهمان تصدیقنامه در مدارس عالی آلمان پذیرفته میشود و حال بجهت این ترتیب مبلغ هفت هزار تومان سنواری مغارج و کمک خواسته اند و خود دولت آلمان هم البته کمک خواهد کرد و چون همین در ورزه ایام بعد آنها است از سفارت آلمان هم جواب خواسته اند که دانسته شود از طرف دولت ایران همراهی خواهد شد یا نه حال رای مجلس در این باب چیست ؟

بحر العلوم کرمانی - این نومه معارف از اهم قریض است ولی خواهش میشود این علمی که لازم است ترجمه بفارسی شود تا ما محتاج بزحمات زیاد نشویم .

رئیس - صحیح است ولی در صورتیکه نومه پیدا کند و کلاس عالی منعقد شود هم قسم کار میتواند بکنند و حالا هم اینجا کسی اغطار کرده است که باید از طرف وزیر علوم این اظهار بشود صحیح است و این چون وقت تنگ بود این بود که اظهار شد ولی خط همان یک خط است .

حاجی میرزا ابراهیم آقا - این مطلب را ممکن است فردا وزیر علوم بیایند در مجلس و متافع آنرا بگویند آنوقت مذاکره بشود .

وکیل التجار - بنده دیدم اینها نیکه میروند بفرنگستان و بر میگرددند بخواهی مراجعت نمیکند ولی عقیده من این است که اگر هفت هزار تومان را دولت بدهد برای اینکه شاگردان اینها بفرمایند

عرض میکنم یکی را که مجلس با کثرت آراء برایش
انتخاب نمود در افتتاح و اختتام مجلس و سایر تنظیمات
باید همه قول ایشان را بجری بدارند ولی ماها اینطور
نیستیم و اگر بغواهم یک نفر بکسیون وارد نشود
اعتراض میکند و رنجش حاصل میکند ما باید بقانون
نظامنامه داخلی رفتار نمایم مگر عرض کرده ام
رئیس درس ساعت انتقاد مجلس باید حاضر شوند که
سایرین هم تاسی برئیس کرده آنها هم حاضر شوند
جواب داده شد که اینطور نیست بنده عرض میکنم که
باید در اینمجلس یک اندازه بطور رسومات خودمانی
رفتار نمایم تائیس حاضر نشود سایرین هم حاضر
نیشوند و تا باجرای نظامنامه داخلی کن در بندهیم و
مجری نشود فایده نیست .

آقای حاج امام جمعه - مطالبی که آقای تقی
زاده گفتند همه راست است تا این قواعد عرفیه که وضع
میشود عمل نشود مردم باو اطاعت نخواهند کرد و تا
ما خودمان قوانینی را که وضع میکنیم با آنها عمل نکنیم
سایرین هم نمیتوانیم بگوئیم عمل کنید اما درباب
بودجه ماله آتزمانی که کسبیون ماله بودجه امساله
را بمجلس آورد چون ما درست بطور مفصل از جزئیات
آن اطلاع نداشتیم و اگر هم میخواستیم مفصلاً بنام
جزئیات آن رسیدگی کنیم وقت گذشته بود .

لهذا بطور کلی تصویب نمودیم و این تصویب بر
خلاف دیانت و کالتی نیست بواسطه محدودرانی بود
که گفته شد ولی قرار شد که بودجه سال نو را هر
اصلاحی که کسبیون ماله میکنند جزء بجزء و یکی
یکی بمجلس ارائه دهند تا مجلس هم مسوق شده
رای خود را بدهد معلوم است هر کاری که تمام
می شود و می گذرد مسئول آن هیئت مجلس است
نه هیئت کسبیون و از آنروز که آن رای کلی
داده شده است کسبیون ماله مشغول اصلاح نشده
و ما هم هیچ اطلاع نداریم و حال آنکه باید کسبیون
مالیه مشغول اصلاح ماله شده هفته به هفته کار و رای
خود را بمجلس اظهار بدارند اگر صحیح است مجلس
تصویب می نماید و الا رد می کند رای کسبیون
غیر از رای مجلس است حال اگر اصلاحات ماله
بشود همین طور بی ترتیب بماند تا هشت ماه دیگر
خلاصه اصلاحات خردشان را بمجلس آورده اظهار
بدارند که وقت گذشته است من یک نفر که قبول
نخواهم کرد و رای نخواهم داد (در این موقع
همه گفتند صحیح است و باید به همین ترتیب رفتار
کرد) .

آقای حاج امام جمعه - اظهار میکنم
صحیح است و عمل نمی کنیم هر عنوانی که شخصی
داده می شود آن عنوان یک صفتی است که اگر آن
صفت در آن شخص نباشد آن عنوان را بآن شخص
نمی شود نسبت داد مثلاً شخصی که بی سواد است باو
نویسنده گفت همچنین شخصی که کور است نمی توان
او را دیده بان خواند و بی شخص وکیل هم باید
حافظ حقوق موکلین خود باشد و یکی هم دارای
امانت باشد پس شما که وکلای این ملت هستید
باید حفظ حقوق ملت خود را بکنید و بملاحظه صرف
نظار از حقوق ملت ننمایید

مؤتمن الممالک - کسبیون ماله در
بودجه سنه آتیه هنوز دخل و تصرفی نکرده و این
ادتراضات بر او وارد نیست .

مغیر الممالک - مقصود امتراض نبود مقصود
این بود که کسبیون ماله چه نقظه برای سال
آتیه ترتیب داده و این جواب شما به موقع
نبود .

حاج میرزا علی آقا - اینها که فرمودند
صحیح ولی منشأ اختلافات این است که هنوز مجلس
ما مجلس نیست و کسبیونها درست بکار مشغول
نیستند و جهت این هم این است که درانتخاب اعضاء
کسبیونها صحر شده هر یکی در چند کسبیون
سنت عضویت دارند و هر یک از اعضاء که در یک
کسبیونی حاضر نشود سایر اعضاء آن کسبیون
هم نمی توانند بکار خودشان رسیدگی نمایند پس
باید در انتخاب اعضاء کسبیونها جرح و تعدیل
شود که هر یک در چند کسبیون عضویت نداشته
باشند و بتوانند بکار خود رسیدگی کنند مثلاً بنده
از اعضاء کسبیون تقبیح لوابح هستم در روزها
که کسبیون متعند است حاضر می شوم و بعضی
از اعضاء حاضر نیستند این است که کار پیش نمیرود
بنده خواهم می کنم که هیئت رئیسه یا قیصر رئیسه
مجدداً در انتخاب اعضاء کسبیونها ترتیبی بدهند
که هر کس مشغول کار خود شود چون هنوز موضوع
درست نشده کارها بی ترتیب است پس باید اول
موضوع درست شود .

آقای میرزا مهر تقی قایخان - بنده عرض
می کنم که خیلی افسوس می خورم که هیچ یک
از ماها به هیچ وجه ملتفت امورات داخلی خودمان
نیستیم ولی بنده بر حسب وظیفه وکالت خود بدون
ملاحظه عرض میکنم ما وکلا وقتی که وارد پارلمان
می شویم بکمان اینکه وارد پارلمان انگلیس شده ایم
و رئیس ما رئیس پارلمان انگلیس است و هر یک
از ما همام در مدارس عالی تحصیل کرده دبیلداتی
هستیم و همچنین وزراء ما تماماً در مدارس عالی تحصیل
کرده و از اشخاص دبیلداتی هستند و نیز هم ملت
در مدارس به یک پرو گرام تحصیل کرده و با علم
هستند و متاسفانه می بینم که چنین نیست و آفتاب که
سه ساعت بیگانه می آید مدتی اثر اوقایی میماند شش هزار
سال است که ما با آتش جهالت مبتلا بودیم لابد مدتی اثر او
در ما باقی خواهد بود اینکه گفته شد مجلس نظم نیست
حال به یقین تصصیر ما است یا تصصیر عموم ملت تصصیر ملت
این است که وکلای جاهل انتخاب کرده اند تصصیر
ما هم این است بدون اینکه لیاقت خود را ملاحظه
کنیم و کالترا قبول کرده و در این مجلس حاضر
شده ایم و ملت اگر ما را انتخاب نمی کردند یکدسته
دیگر را انتخاب می کردند مثل ما و اگر هم ما برای
این کار حاضر نمی شدیم یک دسته دیگر مثل ما حاضر
می شدند و اینکه گفته شد که مجلس به نظامنامه
داخلی خود جدا چرا رفتار نمی نماید مسکن نیست زیرا که
اگر رئیس بیگنفر بگوید که قدری آهسته تحرف بزین
نوبت نطق را مواظبت نمایند اسباب رنجش می شود پس
مدتی لازم است که ما هماماً هاله م شده و بر تیب صحیح رفتار
نماییم اما در باب ترومانی یک سیاسی ابد امجلس تصویب نکرده
بهمان ترتیب که جناب مغیر الممالک گفتند یک روزی جناب
ناصر الممالک مذاکره کردند و یک روزی هم جناب
رئیس الوزراء حالیه ولی کسبیون ماله رای نداد حال
بعضی مستوفیها اقدام کرده میکنند اینهم بواسطه
این است که گفته شد تمام فروعات گرفته شود آیا این
بر خلاف مشروطیت است بجهت اینکه این هم یکی از
هنان فروعات سابق است و مجلس هم دخل و تصرفی

در فروعات نکرد فقط در یکی فو موضوع که نیول و
تسمیر باشد تصرفات نمود و باقی همانطور مثل بار سال
معمول بود اما در باب اینکه کسبیون ماله در خصوص
بودجه سنه آتیه هنوز کاری نکرده و اصلاحی ننموده
بجهت این است که تازه وزیر ماله قشطن کرده اند که
کتابچه های ولایات را مستوفیها بنویسند و تا آن
کتابچه ها بکسبیون ماله نیاید اعضاء کسبیون نمی
توانند اصلاحاتی بکنند خواهند گفت پس کسبیون
مالیه چه میکند بنده عرض میکنم همانکاری که مجلس
میکند و همانطوری که آقای تقی زاده گفتند کسبیون
مالیه تماماً مشغول واردات است و جواب هرابضی که
از اطراف نوشته میشود می دهم .

حاج سید نصر الله - مغضری می خواهم
عرض نمایم مدتیست که مردم ما را بجهت کاری انتخاب
نموده و اینجا گذارده اند و عقلای قوم جهت هر کاری
نتیجه میخورند من یک نفر مدتیست که می آیم اینجا
می بینم کاری نیست و کاری نکرده ایم شاهاک عقلای
این مملکت هستند به بنید ماها اهل کار هستیم یک
راهی را معین نمائید که در آن راه کار کنیم آنچه باید
نظرفهای مفصل بکنیم کردیم دیگر پس است عقیده بنده
این است یک روزی را معین نمائید که ماصوم و کلا باشیم
و اگر شده از صبح تا عصر هم طول بکشد در ترتیب
امورات گفتگو کرده یک جانی منتهی شده نتیجه بگیریم
همه شکایت از بی ترتیبی میکنیم و عدل نمیکنیم بنده
عرض مینمایم که اصلاح مملکت مشروطه بسته باصلاح
وزارت خانه ها است و اصلاح وزارت خانه ها مشروط باصلاح
مجلس است و اصلاح مجلس بسته باصلاح کسبیونها
است و اصلاح کسبیونها مشروط باصلاح کسبیون
رئیس است پس اول این کسبیون را اصلاح نمائید .

آقای میرزا فضلعلی آقا - عبارات ناشی و
حسنک واحد و کلالی ذاک اجمال بشیر .
العالم بلعالم کالشجر بلانهره امید اصلاح مملکت
باینمجلس محترم است که وضع قانون نماید و مجری
شود قانون این مجلس یکی نظامنامه داخلی است
که برای خودمانست و باقی قوانین برای عموم مملکت
مادامی که ما عدل به نظامنامه داخلی را از رئیس گرفته
تا سایر اعضاء ننماییم نه اصلاح مجلس خواهد شد
نه مملکت پس ما باید عمل بنظامنامه داخلی را از
ادای قریضه در وقت فضیلت مقدم داریم

وکیل الرعایا - بنده میگویم که خانه رئیس
مجلس خانه وزیر عدلیه و سایر وزراء نیست هر کس
تکلیفی دارد و مردم هم باید تکلیف خود بدانند
اینکه می گویند رئیس باید بیاید در سر ساعت
باینجا به نشیند بنده میگویم که انتقاد مجلس بآمدن
تمام وکلا است که باید تمام در سر ساعت سه حاضر
شوند و یکدفعه بمجلس ورود کنند که بعد از آن
رئیس در مجلس وارد شود و افتتاح و اختتام مجلس
هم باشخص رئیس است نه اینکه هر کسی هر وقت میل
کرد برود و هر کس عیب از جانی میگوید دولی من
خداوند را گواه می گیرم که این عیبه از این است
که ما خودمان را تصفیه نکرده ایم

آقای سید حسن تقی زاده - همه عیب ما این
است که هر مطلبی عنوان شود بلا می نشینیم و شرح
منضلی از آن اظهار میکنیم میگویند که پس است
نظرفهای بلیغ رفصیح خیلی شده است باید کاری کرد
کفایده و نثر بحال ملت داشته باشد اینک میگویند
هنوز مملکت ما مملکت فرانسه و وکلای پارلمان

ما مثل و کلای پارلمان فرانسه نیست صحیح است ولی اگر همین ترتیب باشد تا بیست سال دیگر هم باز خواهیم گفت که هنوز پارلمان ما پارلمان فرانسه وانگلیس نیست. اما من میگویم که وکیل باید شخصی باشد که این پارلمان را مثل پارلمان فرانسه وانگلیس بکند ما نباید ملکیتی را که خاک او سه برابر خاک فرانسه است قسمی نماییم که همه قسم صناعت و تجارت داشته باشد و آبهای ادرا سدیسته تاز او منافع کلی مایه مملکت بشود پس میگویم آن فصل قانون اساسی که نوشته است باید پانزده روز قبل از هید بودجه ملکیتی به مجلس بیاید که چرا کمیسیون مایه مشغول کار نمیشود که بودجه به مجلس بیاید چرا مشغول اصلاحات مایه نیستند همه عیب در این است که ما وکلا حاضر نیستیم که اجرای قانون در حق ما بشود بازمی نشینیم و میگویم که هنوز زود است و مملکت ما مثل سایر ممالک متمنه نیست ولی اگر همان یک ماده از قانون اجرا بشود همه این کارها اصلاح خواهد شد و پارلمان ما هم مثل پارلمان انگلیس و فرانسه خواهد شد میگویند که این ملت جاهلند در صورتیکه این ملت پیچاره همیشه با زور می آورند ولی مایه نشینیم و حرف میزنیم

آقای سید حسینی - این مجلس امروز ما قرار بود که روز یکشنبه یازدهم دیگردون حضور تماشاچیها باشد که بعضی اعتراضات و صحبت ها بنمایم حال اینکه گفته میشود که ما قانون را در حق خودم اجرا نمی داریم این نسبت بویکلا توهین است و علاوه وکیلکه اجرای نظامنامه داخلی را نخواست باشد در حقیقت خیانت کرده پس دیگر از این مسئله باید صرف نظر کرد و باید رئیس مجلس بدون ملاحظه نظامنامه داخلی را اجرا نماید بر نچش کسی اعتنا نکنند اما در باب کمیسیونها تأسیس آنها برای این بود که امورات بترتیب صحیح و منظم از مجلس بگذرد و سابق یک ترتیبی بود که هر وقت قوانینی حاضر بود در مجلس قرائت می شد و هرگاه ایرادی داشت سه چهار روز طول کشیده بالاخره اصلاح میشد حال آن ترتیب از بین رفته و اصلاح کمیسیون هاهم منوط باصلاح کمیسیون اعضاء ریسه است که بعضی از آن اعضاء داخل در کمیسیون مایه و سایر کمیسیونهای باشند همچنین اعضاء هر کمیسویی در چند کمیسیون عضویت دارند این است که کاری از پیش نمی رود باید اعضاء هر کمیسیون یک کار داشته باشند تا بتوانند کاملاً به آن رسیدگی نمایند اما در باب رسوم تومانی یک هیاسی چندی قبل جمعی از مستوفیان شرعی یوزارت مایه نوشته بودند که حقوق ما کم است و این تومانی یککبابی قرار بود جمع دولت شده و بنا هم بشود تکاف حقوق بشوند .

وکیل التجار - بنده کسرا را گفتیم که یک روزی مجلس مقصود و کلا باشد که بعضی صحبتها و درددل نمایم این نشد تا اینکه امروز مجلس این طور اتفاقاً کرد اما چون صحبت از کمیسیون مایه شد و بنده هم یکی از اعضاء آن کمیسیون هستم لازم است که دفاعاً عرض کنم تومانی یککبابی را کمیسیون مایه و مجلس رای ندادند و هر کس این نسبت را بدهد دروغ است دیگر اینکه کمیسیون مایه دو بودجه ملکیتی دخل و تصرفی نکرده و در هیچ موضعی رای شخصی نداده اگر داده است هر کس اطلاع دارد بگوید اما در تنظیم داخلی مجلس نباید ما خودمان حاضر باشیم در اجرای قانون و نگاهداریم که هر یک مداخله در کار

های دیگری نمایند و بیجهت هر کس داخل در کمیسیون ها نشود که اسباب تعطیل کار آنها بشود اگر این طور شد آن وقت کمیسیون ها می توانند مشغول کار بشوند کمیسیون مایه همیشه متمه است ولی مزاحمت واردین از مردم و وکلا و جواب دادن واردات مانع از کار آنها است چنانچه کمیسیون رئیس هم بهمین درد مبتلاست پس تمام این عیب ها از خودمان است

مخیر الملک - خلاصه مطلب خود را خوبست مجدداً اظهار نمایم اینکه گفته شد مجلس ما مثل پارلمان انگلیس نیست صحیح است اما اول باید مجلس تابع قانون بشود تا اینکه بتوانند مثل پارلمان انگلیس باشند تا مجلس بقانون موضوعه خود رفتار نمایند و بعد وزراء تابع آن قانون نشوند و بعد اهالی مملکت آن مملکت نخواهد شد و آن هم باید بکروزی از این اطاق شروع شود اما در باب مایه گفته شد که کمیسیون مایه تا کزون از بابت سه آتیه مشغول کاری نشده مقصود ما این نبود که مشغول کار نبستند بلکه باید آنها نقشه کار را ترتیب داده بمجلس ارائه بدهند اگر تصویب شد آنوقت مشغول عملیات آن نقشه بشوند که تا یازده روز بعید مانده تکلیف بودجه معلوم شود مطلب دیگر در باب تومانی یک عباسی اعتراض بمجلس و کمیسیون مایه نکردم بلکه در حق خدمتی بکمیسیون نمودم زیرا که چنین شهرت داشت که این اجازه از طرف مجلس است حالاً میفرماید که مجلس و کمیسیون مایه هیچکدام این مطلب را تصویب نکرده اند .

اسدالله میرزا - بنده ناچار از اینکه دو کلمه جواب یکی از وکلای محترم را که گفت ملت ایران شش هزار سال است در پوته جهالت بوده اند بگویم که یک نفر از صاحبان جراید بزرگ انگلیس میگوید که ملت ایران همیشه در علم و صنعت سر آمد سایر ملل بوده اند و سایر دول در پوته جهل و نادانی مانده بودند این مطلب را محض تذکار عرض کردم که ملت ایران هیچوقت جاهل نبودند این ضعف و عقب افتادن آنها از معارف بواسطه بعضی از موانع بود اما اینکه در اینجا صحبت از اصلاح بودجه مملکت شده همانطوریکه گفتند ما امروز دچار یک مضایره بزرگی هستیم که آن نداشتن مایه است و باید مجلس از وزراء محترم بخواهد که در این خصوص چه اقدامی کرده اند و این مطلب خدمت بزرگی است بملت زیرا که اصلاح کلیه امور منوط باصلاح مایه است .

آقای سید مهملی - بنا بود که یکی از این چهار روز مجلس منصرف باشد و کلا که تا این مذاکرات در حضور تماشاچیها نشود حالاً بفرمائید که آن روز را چه روزی خواهید قرارداد ؟

صدیق حضرت - میرزا حسین خان که یکی از منشی های وزارت امور خارجه است یک نفرمانی صادر کرده بود و آورده بود بکمیسیون مایه کمیسیون آنرا فرستاده که وزیر مایه تصویب نماید وزیر مایه گفت تصویب من منوط بتصویب مجلس است بعد وزیر امور خارجه شرحی در این خصوص بکمیسیون مایه نوشت و کمیسیون مایه بدون اجازه مجلسی رای داده و تصویب کرد که وزارت مایه این وجه را بدهد و حال آنکه این وجه در بودجه مایه پارسال نبود .

وکیل التجار - بنده که در کمیسیون مایه هستم همچو فرمانی را ندیده و اطلاع هم ندارم (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز یکشنبه ۲۱ شهر ذی حجه الحرام دارال شورای ملی
خلاصه مذاکرات روز شنبه بیستم را آقای میرزا ظاهر قرائت کردند .

ادیب التجار - جواب تلگراف اصفهان مغایره شده یا نه ؟

نایب رئیس - باید از دفتر تحقیق بشود .

ادیب التجار - پس تلگرافی رسیده است ملاحظه شود اگر اهمیت دارد قرائت شود .

سید الحکماء - تلگراف را اول باید اعضاء رئیس به بینند بعد قرائت بشود .

نایب رئیس - امروز فراز شده است که باید قانون انتظامات خوانده شود .

آقای میرزا سید علی نقی - هر روزی که قانون انتظامات خوانده می شود به مجازات نقدیکه میرسد مورد بحث و ایراد می شود آن وقت گفته می شود که باشد در کمیسیون تنقیح لوائح بنظر آقایان رسیده تنقیح بشود پس یک دفعه آن موادیکه باید بنظر آقایان رسیده و اصلاح شود تمام کنند بیاورند به مجلس که دیگر اسباب مصلحتی نشده و دچار اشکالات نشویم .

حاج سید نصرالله - چند مجلس آقایان حجج و علماء در کمیسیون تنقیح لوائح حضور بهم رسانیده در این مسئله مباحثات زیاد شد بالاخره در

آرروز آخر آنجا مذاکره شد که آن مجازات نقدی در مواردیکه قید التزام شرعی ممکن نیست مبدل بحبس بشود و این قانون انتظامات بگذرد برای این که مجازات نقدی مطابق با شرع نخواهد شد بعد باز کمیسویی دیگر شده و در باب جزای نقدی کلیه مذاکرات شده بالاخره قرار شد که یک مجلس دیگری بشود که تمام شود آن مجلس دیگر منقذ شد و حالاً عقیده من این است که همان مجازات نقدی مبدل بحبس شده و تمام شود .

احسن الدوله - حبس را نباید در صورتی قبول کرد که توسط موقوف باشد چنانچه می بینیم که قاتل را توسط می کنند خود حبس و سبیل کار شده است .

نایب رئیس - این ها بجهت این است که قوانین تماماً وضع نشده اگر قوانین تماماً وضع شود هر کس تکلیف خود را میداند (در این موقع شروع قرائت قانون انتظامات شد و چند ماه از آن تنقیح و تصحیح شده و مجدداً شروع مذاکرات گردید)

صدیق حضرت - میخواهم یک عرض بکنم اگر چه از مکررات است و مکرر هم در مجلس مذاکره هم شده است ولی باز هم عرض میکنم که اشراق معلوم است در این شهر چه کردند و چندی قبل ریختند خانه فریبون و او را گشتند چندی زحمت کشیده شد تا بعضی از آنها گرفتار شدند و در استنطاق مخفی کرده اند بنده بودم بعضی ها هستند که داخل در این کارها بوده اند و حالاً در شهر عبور میکنند و یکی دو سوار هم شاید با آن ماهر حرکت